

KAJ
RAZISKUJE
GALLUP?
str. 5

ALPSKI
SVET
str. 6

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 15. julija 1993 • Leto III, št. 14

RAČUN BREZ KRČMARJA

Če bi bili madžarski državljani dandanes sluge pokorni - kot bi si to želeli prenekateri novopečeni vsevedneži in vsemogočneži na oblasti -, potem bi se jim lahko dogajalo, da ko bi "v življenjski nevarnosti" bežali nekje na javno stranišče na veliko potrebo, pa pred vstopom v ta velepomembni javni objekt ne bi počakali, da bi jim starka izstavila račun za davkarijo, potem bi jih davčna oblast lahko kaznovala na 20 tisoč forintov (dve minimalni madžarski plači) globe, lastniku velepomembnega javnega objekta pa bi priškrtnila kar 50 tisočakov. Kaj bi se zgodilo oziroma kaj se bo dogajalo (saj zakon je od prvega julija naprej vendarle v veljavi), če bi se pisanje takih računov, v taki življenjski nevarnosti - zaradi birokratskega pisarjenja neveščih rok omenjenih stark - nekoliko zavleklo, pustimo ob strani(šču).

Ali res, da denar ne smrdi? Prav noben?

Smešno je tudi, da si recimo v veliki vročini zaželiš kepico sladoleda, zato stopiš do vogala, kjer je že dolga vrsta, pa moraš čakati dlje kot ponavadi, ker moraš počakati, da sladoledar vsakomur pred tabo, pa še tebi, ročno napiše račun za to ubogo kepico. Zelo veliko je namreč takih trgovcev, ki nimajo še registrskih blagajn, zato morajo na fevdalni način ročno izstavljati račune.

Če pa človek kupi le kakšno drobnarijo, recimo škatlo vžigalic ali kaj podobnega, sam račun stane več kot vžigalice.

Na tržnici v Monoštru

V mlečnem bifeju sredi mesta, kjer si včasih privoščim rogljiček s kozarcem mleka, so izdelali novo strategijo. Jezilo jih je namreč, da so ljudje ponavadi kar oddrveli s svojimi zajtrki in niso počakali na račun. Kljub temu, da se le-ta v tej trgovini ne dela manualno. Traja pa vseeno nekaj sekund. Nevarnost jim namreč preti, da je morebiti med kupci tudi kakšen hudič od davkarije, ki bo rekel, da kupec nima računa na pladnju, torej 50 tisočakov globe. Gospa v tistem bifeju bi za to pet mesecev garala. Bistvo omenjene strategije pa je v tem, da se prodajalke najprej ukvarjajo z računom. Prej dobiš listek kot rogljiček. Skratka, na kozarec mleka

čakaš dlje kot ponavadi.

Prav groteskni pa so prizori, ko recimo pride neka starejša, revnejša kmetica s podeželja, ki želi prodati nekaj jajc ali kakšen kilogram krompirja na mestni tržnici, pa jo "oblast" začne maltretirati, ker ni izstavila računa. Kljub temu, da je prodala tri jajca. Starka pa le gleda z razprostrtimi rokami, kakšen prometni davek vendar, kakšne rubrike neki bi bilo treba izpolniti, pa nasploh tudi očal nima s sabo...

Ko je prvega julija začel veljati zakon o obveznih računih, so stojnice na večjih tržnicah v Budimpešti ostale prazne, revnejše branjevke pa doma. Trgovci in trgovke so na ta način protestirali proti

nedomišljenemu zakonu. Rečeno je bilo, da bodo stavkali tudi po več tednov, če bo potrebno. Ta sloj si zaradi svojih finančnih rezerv to lahko dovoli. (Morda tudi ni slučajno, da država tako pritiska s temi računi.) Manjše ribe - kot na primer prejemane kmetice - pa ne. Pa tudi mi kupci ne. Zato je vlada takoj po prvem dnevu popustila in rekla, da je pripravljena razpravljati o zadevi. In v dveh tednih suspendirati kontrolo tega, ali se izvaja zakon ali ne.

Vlada ima prav, da je treba nekaj ukreniti zoper sivo ekonomijo. Špekulacija namreč cvete na Madžarskem kot še morda nikoli poprej. Kar z drugimi besedami pomeni utajo davkov in podobno. Podjetja ne

nakazujejo sredstev, ki bi jih morala plačati socialnemu in zdravstvenemu zavarovanju. Kljub temu da se na veliko razprodaja (največkrat pod ceno) družbeno premoženje, bodo privatizacijski dohodki daleč pod načrtovanim. Za sedanjo vlado je značilno vse prej, kot skromnost glede porabe. Skratka, na nek način je treba priti do denarja.

Seveda tudi sami vemo, da ima vsaka oblast na svetu pravico do svojih davkov. Tudi tega se zavedamo, da na primer utaja davkov ne škoduje le državi, ampak preko nje tudi tistim, ki redno izpolnjujejo svoje državljanske dolžnosti. In ne gre samo za moralno kategorijo, češ da se oni parveniji (novopečeni bogataši) mastijo s pomočjo goljufije. In končno tudi ne gre le za to, da jim drugi, tisti revnejši, za to zavidajo. Gre v bistvu za osnovno demokracije. Za to, da imamo državljani ob pravicah tudi določene dolžnosti. Na primer da moramo plačevati davke.

Vendar pa so pravila demokracije taka, da mora tudi država pred sprejetjem zakonov vsestransko usklajevati interese in zagotoviti pogoje. Ni dovolj, da se vodilna stranka spomni nečesa, kar nato volilni stroj izglasuje, pač v skladu s partijsko disciplino. Prvi dan pa se ustavi življenje na določenem področju (štrajk branjevkv).

Računati bi morali znati, ne le branjevke, ampak tudi - poslanci.

ZVEZE, ZVEZICE, SKLADI IN ŠE KAJ

(PRIPIS K ODPRTEMU PISMU ZA eR V 12. ŠTEVILKI PORABJA)

Čeprav je od objave odprtih pisem minilo že nekaj časa, me problematika še vedno na nek način vznemirja in menim, da moram nekaj reči. Pozorno sem prebrala članek gospoda Ružiča o sestanku kuratorija Košičevega sklada in moram priznati, da se mi v njem ni zdelo nič spornega; nasprotno: ko sem dobila vabilo, naj sodelujem na jesenskem simpoziju o Košiču v Števanovcih, sem intenzivno razmišljala, da bi res sodelovala. Košičevo etnološko, etnografsko in tudi dušnopastirsko delo je vsekakor premalo raziskano in zato vredno temeljite obdelave, ki bi pomembnemu ohranjalcu slovenske besede na obrobju slovenskega etničnega ozemlja dala pravo mesto.

Potem pa v 12. številki vaš zapis, gospod Stjepan Lukač, vaše korekcije novinarjevih nepravilnosti; šla bom kar po vrsti in rekla besedo, dve o vaših korekcijah, ki so me pošteno presenetile, da, šokirale.

"Košičev sklad sem ustanovil JAZ!" (ne pa Društvo Slovencev v Budimpešti, sklad nima nič skupnega z Društvom...). Ves čas sem mislila, da je ustanovitelj res Društvo, kar bi bilo nekako logično. Če je ta sklad - VI, zakaj ga potem ne imenujete - Lukačev sklad? Sklad bi naj podpiral kulturni in gospodarski razvoj Porabja, kot pišete v razpisu Košičeve štipendije; vsekakor pohvalno. Toda, gospod Lukač, poznate te Košičeve "železne Slovence", danes, ta hip, v porabski sedanosti, na pragu tretjega tisočletja, v neustavljivi germanomaniji, v času, ko so na grmadah zgorele stare vrednote, novih pa še ni...? Porabje je danes čuden svet in Slovenci v njem tudi. Boli me, ko mi mladi starši brez oklevanja pripovedujejo, da bodo otroke vpisali k pouku nemščine, ker je to koristnejše; saj bodo itak delali v Avstriji... Za nekaj šilingov se torej proda slovenstvo. Čigar kruh ješ, tistega jezik govoriš, razmišljajo Porabci; ste vedeli to, gospod Lukač?

Pišete, da je med sedanjimi

člani kuratorija tudi član predsedstva Slovenske zveze; res je gospod Laci Domjan član predsedstva Zveze, a član kuratorija sklada, po njegovi izjavi, ni kot član predsedstva Zveze, temveč kot Laci Domjan. To pa je nekaj drugega. Slovenska zveza je prav gotovo pripravljena sodelovati pri vsakem vašem prizadevanju za ohranjanje slovenstva v Porabju, a tudi vi jo morate na pristojen način povabiti k sodelovanju (poslal ste jim namreč - predsedniku Zveze - le vabilo na tiskovno konferenco ob zadnjem sestanku kuratorija).

Govor slovenskega duhovnika Lojzeta Kozarja ob Košičevem grobu je bil za vse prisotne edinstveno doživetje; prepričana pa sem, da Košič, Bog mu daj večni mir in pokoj, svojega govora nikoli ne bi nadaljeval tako, kot ste zapisali vi, gospod Lukač: Košiču v njegovem dušnopastirskem in narodnoprebudniškem delovanju nikoli ni šlo za poudarjanje lastne pomembnosti; bil je skromen duhovnik, z dušo in srcem predan svojim Slovincem, vse svoje življenje je posvetil njim...

Knjiga madžarskega avtorja, ki jo omenjate, in bi jo naj predstavljala, prodajala in širila Zveza Slovencev, je knjiga o Porabju. Knjiga o porabskih Slovincih. Če je njen avtor Madžar, kaj je tu narobe? Kolikor mi je znano, ste tudi vi, gospod Stjepan Lukač - Hrvat. In po tej vaši logiki bi Slovenci tudi lahko imeli pomisleke glede dobronamernosti vaših prizadevanj za slovenstvo (ali za kaj si že prizadevate). Da me ne bi razumeli napačno: nikoli nisem bila nacionalist, pri ljudeh sem vedno cenila le kvalitete in nikoli spraševala, kaj je kdo po narodnosti; zase pa vem, da sem Slovenka z vsem svojim bitjem, brez rezerve, brez kompromisov. In spoštujem ljudi, ki so taki: ponosni pripadniki svojega naroda!

"Menim, da bi Slovenska zveza lahko posvetila več krščanske pozornosti Košiču in dokazala to z odkupom določenega števila njegovih knjig", ste zapisali v Odprtem

pismu. Veste, na kaj sem pomislila ob tem stavku? Na prodajanje odpustkov pred skoraj pol tisočletja, ki se mu je uprl Martin Luter... Ne bi ponavljala zgodovinskih dejstev, toda sintagmi krščanska pozornost in odkup določenega števila knjig zame nista združljivi, nasprotno, žalita moja verska čustva, pa tudi Košičev spomin. Odkup je ekonomska kategorija, ki je nezdržljiva z iskrenim verskim prepričanjem (spomnite se svetopisemske zgodbe o tem, kako je Jezus pregal "kramarje" iz jeruzalemskega templja).

In za konec: sklicevanje na Jezusovo ljubezen do otrok je enostavno smešno. Jezus je ljubil tudi grešnike in jim odpuščal grehe... To je za moje pojme večja ljubezen. To vaše sklicevanje na Jezusovo milost diši po manipuliranju z verskimi čustvi preprostih in iskrenih ljudi v, kdo ve (ali pa vemo), kakšne namene. To pa je nevarno početje. Spoštovani ustanovitelj Košičevega sklada, če citiram eR, lahko rečem: Zgolj slovenstvo me zanima!

Moje poslanstvo v Porabju pač ne obsega samo dela v vzgojno-izobraževalnih ustanovah; življenje slovenske manjšine je potrebno spremljati kompleksno, kajti to življenje ni samo šola, to je tudi dom, cerkev, delovno mesto,... povezovanje z matično državo,... gospodarski in kulturni razvoj,... utrjevanje slovenske nacionalne identitete,...

Kot oseba, ki dokaj dobro pozna porabsko sedanost, pa vsem ustanoviteljem bodočih skladov in skladčkov in zvez in zvezic svetujem, da pred ustanovitvami poskušate spoznati in doumeti porabske Slovence danes, sedaj in tukaj! JAZ ne bom ustanovila nobenega sklada, niti zveze, z vsemi močmi, ljubeznijo do slovenstva ter strokovnimi kompetencami pa se bom trudila za ohranjanje lepe slovenske besede v Porabju, za danes, za jutri...

VALERIJA PERGER

MEDNARODNI KULTURNO-ZGODOVINSKI SIMPOZIJ MODINCI

SKOZI ZGODOVINO DO PRIJAZNEJŠE PRIHODNOSTI

V Gradcu so se zbrali strokovnjaki in politiki in na štiriindvajsetem mednarodnem kulturno-zgodovinskem simpoziju Modinci obravnavali Migracije in etnogenezo v panonskem območju do konca 12. stoletja. Na simpoziju, ki sodi med najstarejše in tudi med najbolj uveljavljene oblike sodelovanja v tem prostoru, so se zbrali strokovnjaki iz Avstrije, Hrvaške, Madžarske in Slovenije.

Kulturno - zgodovinski simpozij Modinci, ki so ga ustanovili leta 1969 na južnem Gradiščanskem, je vseskozi sestavljen iz treh osnovnih delov: uvodnega, kjer nastopajo z govori politični predstavniki, tistega osrednjega in vsebinskega, ko strokovnjaki razpravljajo o glavnih temi, in iz vzporednih kulturnih prireditiv. Pomembno je tudi, da so večino referatov doslej natisnili v knjigah, ter po tej poti znana in nova spoznanja ali ohranili ali posredovali zainteresiranim za te teme.

Nadvse zanimiv in slikovit je bil predstavnik avstrijske Štajerske, ki je dejal, da bi tistega, ki bi pred petimi leti napovedal vse spremembe v Evropi, razglasili za nepristevnega. Ker zgodovinarji kaj dosti ne morejo vplivati na prihodnost, se zavoljo tega ukvarjajo s pomembnimi obdobji iz preteklosti, ter na ta način sooblikujejo sedanost. Železnožupanijski politik je prepričan, da je simpozij opozoril na nujnost pogovarjanja med sosedi; simpozij je v pomoč tudi v vsakdanjem praktičnem političnem življenju, med ostalim tudi zaradi tega, ker se v tem prostoru etnične in politične meje ne prekrivajo.

V imenu Slovenije je bilo rečeno, da ta mlada in samostojna država podpira regionalno sodelovanje v Evropi. Zaradi neustrezne razlage zgodovine, predvsem pa zavoljo mitov se je začela krvava morija na Balkanu. Tudi zato si bo politično stabilna Slovenija prizadevala, da se ohranijo podobna strokovna srečanja, kot je simpozij Modinci in seveda druga.

Rečeno je bilo, da je pomenila letošnja tema, hkrati zgodovinska in obenem nadvse aktualna, uvod v novi cikel. Z njim bodo, so se dogovorili, nadaljevali prihodnje leto na jubilejnem 25. simpoziju. Samo po sebi se razume, da bo jubilejni simpozij v Modincih/Mogersdorfu na južnem Gradiščanskem, kjer je zanj vzniknila tudi ideja. Da bi skozi zgodovino poizkusili pogledati v prihodnost in to sporočili bodočim rodovom; da bi presegli nacionalizme in znali sodelovati, je označil srečanje znanstvenikov eden izmed predstavnikov gradiščanske deželne vlade.

N.D.R.

Spremljajte televizijsko oddajo

SLOVENSKI UTRINKI

vsako drugo soboto ob 11.10 na 2. programu madžarske televizije.

Naslednja oddaja bo 17. julija.

"PESEM IN PLES DRUŽITA NARODE"

...je geslo vsako leto v Belincju na folklornom festivalu.

Nika takšoga se je godilo 26. junija na Gorenjom Seniki, gda so tam bili plesci iz Žitare vasi (Avstrija). Gorenjosiška plesna skupina ma z njimi stike. Naši so lani bili tam pa so prišli domau z bogatimi spomini. Dosta lej-

lejši den bijo - takšoga reda so ljudje bola v deli - itak so se lepau vkup nabrali Sančerge pa so prišli gledat lejpi program. Naši gostje so trikrat nastopali, pokazali so različne slovenske plese, plesali so gorenjske, belokrajnske plese. Po tistim so pa pokazali njigve šege, stere so

spejali. "Na brejgi trnina" mi je segrevalo srce pa mislim vsem, steri smo navzauči bili. Pa kak je tau nika posebno, ka da se slovenski človek sreča eden z drugim, kakoli različno narečje (tájszólás) gučijo, pesem je pa edna.

Gda spejvaš slovenski, te istino tau čutiš, ka si Slovenec. Rada bi bila, če bi takšoga reda tisti čednaki navzauči bili, šteri pravijo, ka so Porabci nej Slovenci. Ka pa te tiste pesmi, stere smo več vór spejali s tistimi, šteri so prišli od 200 kilometrov daleč pa se kumaj poznamo, pa smo itak edni postanili. Zakoj? Zatok ka smo Slovenci, zatok ka nas jezik pa kultura ne ločita, bole pa družita.

Že je istina trnok kesno bilau, gda smo se poslovili. Dobra vola je pa skauz navzauča bila, etak je pa poslovi tev tu dolgo trpela. Drugi den smo si program naprajli za Óriszentpéter, gde je velko senje bilau. Zranjek je malo težki bijo. Slatko našo vino je nistarne malo vujnilo, etak pa je na autobusi velka tišina postanila. Zatok je senje pa naša lejpa pokrajina vse naše goste zanimala pa "smo se meli fajjn", kak Hanžek Lali pravi.

Po obedu smo se poslovili od gostov, oni so odišli v Avstrijo, mi smo ostali, pesem in ples pa živi med nami tadale.

I. Barber

poga so vidli pa so se večkrat čudivali na tejn, ka v Avstriji dosta Slovincov žive, pa da se z njimi sploj lepau razmejmo.

Žitara vas je slovenska ves v Avstriji. Oni so zdaj od drugim bili v Porabji pa na Gorenjom Seniki. Franc Kukovica pa žena vodita tau skupino. Njigva sta pedagoga v tistoj vesi, gde je bogato kulturno življenje.

Kak sem že pisala, 26. junija je plesna skupina nastop mejla z gorenjosiškimi plesci vred na Gorenjom Seniki. Kakoli je

bogate, lejpe pa vesele.

Naši so pa porabske plese plesali. Obadva nastopa je publika zavalila v velkim ploskanjom.

Ka se je pa po nastopi godilo, je eške nika posebno lejpo bilau. Po večerji je naprej prišla harmonika. Pa nejsamo edna. Tri harmonike pa štirje harmonikaši so "delali". Našomi harmonikaši Šulič Francini se je sploj vidla frejtonerca.

Naši gosti so na tau tu brigo meli, ka so med dostimi lejpiimi pesmimi naše porabske pesmi tu naprej prnesli pa

dobrim sožitjem med madžarsko manjšino in Slovenci.

Zbranih podatkov je veliko, med osnovnimi ugotovitvami pa je tudi, da madžarsko prebivalstvo nekoliko manj uporablja svoj jezik, kot so sprva mislili. Sicer pa je prava škoda, ker tisti, ki se ukvarjajo z načrtovanjem razvoja v teh krajih, bolj ne upoštevajo in koristijo podatkov, zbranih v taboru in kasneje natisnjenih v publikaciji. Marsikatera politična in gospodarska odločitev bi lahko bila drugačna, predvsem pa bolj življenjska, če bi se pri njej poslužili strokovnega vpogleda v razmere. Žal pa na to organizatorji, Inštitut za geografijo ljubljanske Univerze in Gibanje znanost mladini, ne moreta vplivati.

N.D.R.

PISMO IZ SOBOTE

DOBER SPOMIN

Vsaki človek se inouk rodi. Dapa toga rojstva se spomnijo naši stariši, stare matere, tete, strici, dedki, strine pa vsi kouli držine. Mladi človek se zača zvojoga žitka zavedati tam kouli drugoga, tretjoga leta pa ta njegov spomin to ide s toga cajta. Tak pravijo, ka so najlepši spomini, spomini na mladost. Mogouče je tou rejsan istina, ka človek je tak napravljeni, ka vse slabo nekak ta nja, vse dobro pa si tak zapaumni, ka te rejsan spomini nemrejo slabi biti. Gvišno pa je eno, dober spomin je samo tisti, ka slabo to poumni. Če bi v človekovej glavej bilou se zgancano samo na dobro, te se ne bi mogo ravnati med vsen slabin, ka na njega na njegovoj življenskoj pouti čaka.

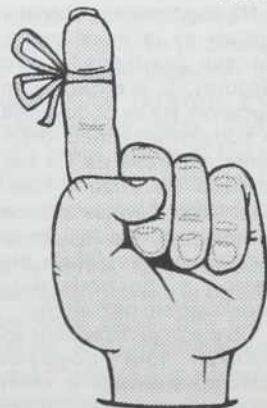
Samo ne je vse na ton svejti čarno-bejlo, samo dobro pa slabo. Puno je takšoga, ka nemreš praviti, če je takšo ali ovakšo, nin po sredini si je žitek pout potegno, tak za vrajžo silo. Takšoga je največ v spomini vsakšoga od nas, pravzaprav tak nas večina živi, kelko pa se sto spomina, tou pa je že drugo. Ali dober spomin je samo tisti, steri poumni stvari, ka so nej samo čarno-bejle. Skoro vsaki seške poumni, gde pa gde se je prvič kušivo. Nevola pri spomini nastoupi te, gda se več nemreš spomniti vseh ovih naslednjih kušivanj. Marsištoj poumni najboukšo gesti, ka je jo pojo. Če ga pa pitaš, ka je včeraj meo za obed, pa se nede spoumno. Puno takšoga bi ške leko naštevjo, dapa že znate, ka škem povedati, dober spomin ne smeji meti lukenj.

Moja tašča Regina, trno čedna ženska, takše luknje nema. No, mogouče kakšo ma, pa tou tak dobro krpa, ka niške gor ne pride. Najbole se vse

spoumni, ka je v vezi s pejnemami. Ravno zatou vovidi, ka je brez lukenj v spomini, vejpa pejnez je tej, kouli steroga se vse vrti. Una točno zna, kelko je njen prvi biciklin košto, ka si ga je kupila, gda je začala ške kak dekla na delo ojdti. Točno si zapomni vse, kaj po bautaj košta, ka se lejko te, gda cejne dejo ta prouti nejbi, krejga z bautašicami. Njoj nej trbej računov strani dejvati, vse njoj ostane v glavej. Njoj niške ne vuple nika zlagati, ka vsaki zna, kak ga leko prejk spravi. Pred mojo taščo Regino, trno čedno žensko, se nemre skriti nika. Ona vse zna in vse poumni. Ka nete mislili, ka je tou hec. Ka te mi vórvali, ona točno poumni, kelko je vago pujcek, ka smo ga prejšnjo leto zabadali. Nej samo tou, kelko je bilou špeja, kelko masti, kelko črejev, kelko klobas, kouže, ocverkov, vse tou je ostalo v njenoj glavej, pa smo vse že davno ta pomajjali.

Ge san se s sebov že pogučo, ka takšnoga poumlenja meni nej trbej. Kak prvič, od njega neman nikšoga haska, kak drugič, moran van priznati, ka so moje luknje v spomini hajdi velke pa na gousto posejane. Na kunci kuncov, ka mo z dobrin spminon, če pa man doma mojo taščo Regino, trno čedno žensko.

MIKI

DOBROVNIK - POMURJE 93

TEHTNI, A NEUPORABLJENI PODATKI

Na tradicionalnem mladinskem raziskovalnem taboru so se letos dijaki iz Slovenije in avstrijske Koroške zbrali v Dobrovniku, največji narodnostni vasi v Prekmurju. V desetih dneh so proučevali gospodarski, socialni in jezikovni položaj madžarske manjšine. Posebna skupina se je ukvarjala tudi s kmetijstvom in razvojem vasi v bližnji Bukovnici.

Dijaki in mentorji so v Dobrovniku anketirali sto družin in toliko posameznikov. Na zaključni prireditvi, kjer so predstavili del svojih spoznanj, so poudarili, da so bili povsod zelo lepo sprejeti, Dobrovničani so jim pomagali na vsakem koraku in jim nudili prijetno gostoljubje. Zlasti oni iz oddaljenejših krajev so bili, so pripovedovali, prijetno presenečeni nad

OD SLOVENIJE..

GASILSKI KONGRES

V Slovenj Gradcu je bil 12. kongres slovenskih gasilcev. Delegati so v skladu z geslom kongresa "Gasilci z znanjem in tehniko za večjo varnost," sklenili, da je treba največ pozornosti posvetiti organiziranosti gasilstva, operativni pripravljenosti gasilskih enot, strokovnemu delu in izobraževanju.

Ob koncu dvodnevne kongresa so v Slovenj Gradcu pripravili parado, na kateri je sodelovalo več kot 3000 gasilcev iz vseh krajev Slovenije. Zbranim pa je spregovoril tudi slovenski predsednik Milan Kučan.

KUČAN NA KOROŠKEM

Slovenski predsednik Milan Kučan se je mudil na dvodnevem uradnem obisku v Avstriji. Ob Osojskem jezeru na Koroškem se je sestel tudi z avstrijskim predsednikom Thomasom Klestilom. Oba predsednika sta izrazila zadovoljstvo ob dobrososedskih odnosih med državama. Milan Kučan je dejal, da predsednika ne moreta reševati vseh pomembnih vprašanj, ki jih prinaša življenje, lahko pa odpirata vrata za njihovo reševanje. Klestil in Kučan sta govorila tudi o manjšinah. Slovenski predsednik se je poprej sešel tudi s predstavnikoma slovenske manjšine. Svojemu avstrijskemu kolegu je sporočil tudi želje slovenske manjšine po več dvojezičnih vrtih in šolah ter po več programa na avstrijski RTV.

MAKEDONSKI PREDSEDNIK V LJUBLJANI

Na dvodnevem obisku v Ljubljani se je mudil makedonski predsednik Kiro Gligorov. S predsednikom Kučanom sta se pogovarjala o sodelovanju med državama, izmenjala pa sta tudi stališča do krize v bivši Jugoslaviji. Zavrnila sta vse zamisli o obnavljanju bivše Jugoslavije. Soglašala sta samo z gospodarskim sodelovanjem na Balkanu.

Ob srečanju državnikov so potekali tudi pogovori gospodarstvenikov iz obeh držav.

MIT KUTAT A GALLUP?

"... SZIGORÚAN SEMLEGESEK VAGYUNK, MERT EZ BIZTOSÍTJA A KUTATÁS HITELET."

Július közepétől reprezentatív szociológiai adatfelvétel folyik a Rábavidék 7 falujában, melyet a Magyar Gallup Intézet munkatársai végeznek. A kutatás módszereiről, céljairól beszélgettünk Radó Péter kutatóval, a felmérés vezetőjével.

"A kutatás alapvetően két célt tűzött maga elé. Az egyik a 7 falu szociális és gazdasági problémáinak felmérése. Készítettünk egy többé-kevésbé teljes szociális térképet ezen falvak lakosságáról, ennek alapján vizsgáljuk a parasztságok modernizációs esélyeit, vállalkozói hajlandóságukat. Két kérdőívet töltöttünk ki, az egyik ún. háztartási kérdőívet, amelyet 400 háztartásban kérdeztünk meg.

A kutatás másik része markánsan nemzetiségi kutatás, amely a hét falu szlovén kisebbségére vonatkozik. Gyakorlatilag ez az első olyan kutatás, amely a teljes magyarországi szlovén közösséget reprezentálja. A kutatásnak ez a része alapvetően három dolgot foglal magába. Az első egy szociálpszichológiai rész, amely a nemzetiségi azonosságtudatra vonatkozik. Ezt követi egy nyelvészeti egység, amely a magyarországi szlovén közösséget mint nyelvközösséget vizsgálja. Arra vagyunk kíváncsiak, hogy mennyire előrehaladt a nyelvi asszimiláció és a kultúráváltás folyamata.

Ezt követi egy speciális adatfelvétel, melynek segítségével felmérjük a megkérdezett személyek kapcsolathálózatát. Ezzel a viszonylag bonyolult szociometriai eljárással megpróbáljuk kijelölni a kisebbség szociometriai határait. A kutatás ténylegesen ennek a három dolognak (szociálpszichológiai, nyelvészeti, szociometriai adatok) az összefüggéseit vizsgálja."

Ki kezdeményezte és ki finanszírozza a kutatást?

"Az Őrségben és a Rábavidéken kialakult egy értelmiségi csoport, részben Rába-vidéki, részben budapesti értelmiségiek, akik úgy gondolták, hogy regionális fejlesztő programokkal segíteni kellene a vidék felzárkózását. Eredetileg ez a csoport a Kópiczkó Alapítvány köré szerveződött, amely megrendelte ezt a kutatást. Eppen az esetleges befolyásoltság miatt a Kópiczkó Alapítvány kilépett a kutatásból, melyet így teljes egészében a Gallup Intézet végez és fizet."

Mint kutatónak és történésznek mi a véleménye arról az elméletéről, hogy a vendék nem szlovének, hanem egy teljesen más nép?

"Válasszuk ketté a dolgot. Van itt egy nagyon markánsan jelentkező történelmi, nyelvtörténelmi és nyelvészeti probléma, mégpedig az, hogy az itt élő kisebbség a szlovén nép egy sajátos tájnyelvet beszélő népcsoportja vagy pedig egy máshonnan ideszármozott, a szlovén néppel csak nagyon távoli nyelvrokonságban álló népcsoport. En ezt a problémát sohasem kutattam, mert történész koromban a 19. századi problémákkal foglalkoztam. Ez a probléma viszont kora középkori források feldolgozásával és nyelvtörténelmi kutatásokkal oldható meg leginkább. Van egy személyes véleményem, amely azon alapszik, hogy néhány dolgot elolvastam. Egy részük szakmunka volt, bizonyos

dolgot szakmailag meggyőzőnek találtam, bizonyosakat nem. A személyes véleményem az alapján, hogy egy olyan szlovén népcsoportról van szó, amelyik - mivel évszázadok óta dominánsan magyar környezetben él és néha meglehetősen hosszú

időre elszakadt a szlovén anyanyelvtől - sajátos tájnyelvi változatot beszél, sajátos, bizonyos időszakban önállóulni kezdett kultúrája van.

A másik probléma az, hogy ki minek vallja magát. Egyrészt bárminek vallhatja magát. Ha valaki azon az alapon, hogy nagyon nagy

a nyelvi szakadék saját anyanyelve és a Ljubljanában beszélt nyelv között, sajátos identitás hordozójának tekinti magát, s éppen ezért ő nem szlovének hanem vendéknek tekinti magát, megteheti. Ennek alapján véve nincs köze a dolog történelmi gyökereihez. Aminek köze van a történelmi problémához, az keményen politikai kérdés, mert a politika az, amely a dolog történelmi vonatkozásait érvként vagy hivatkozási pontként felhasználja.

A másik dolog az, hogy nagyon sok történelmi mítosz terjed itt. Azt gondolom, hogy a dánokkal a szorbokkal meg a hasonló leszármazással kapcsolatos dolgok elég jó eséllyel a történelmi mítoszok kategóriájába sorolhatók be.

Amikor ezt a kutatást elkezdtem, akkor semmiféle prekonceptióm nem volt. Ebben a dologban szigorúan semlegesek vagyunk, mert ez biztosítja a kutatás hitelességét!"

-SM-
Péter Radó

Na Gorenjom Seniki je samoupravni organ (önkormányzat) lepau poskrbo za dvojezične table.

Tak vögleda, ka se nakak rad špila, ka je tisto tablo, gda pridemo z Martinja notri v ves, obrno. Tak, ka gda smo se pelali domau s Sobote, nam je pisalo "Nasvidenje". Tak vejte, ka pomejni, če nikan prideš pa ti namesto "Baug daj" povejo ka "Zbaugom".

Te smo se pa stavili, kej naredli pa tablo obrnili, kak se šika. Vupajmo, ka kakšnim krepkim pojmom ne pride pa na misli, ka bi jo znauva obračali.

KAJ RAZISKUJE GALLUP?

"... SMO STROGO NEVTRALNI, KAJTI LE NA TA NAČIN SMO LAHKO VERODOSTOJNI."

V sredini junija je potekala obširna sociološka raziskava v sedmih vaseh Porabja. O namenu in metodah smo se pogovarjali z vodjo raziskovalne skupine, Petrom Radojem.

"Raziskava ima dva namena. Želimo ugotoviti, kakšno je socialno in gospodarsko stanje sedmih vasi. Radi bi dobili več ali manj popolno socialno sliko prebivalstva. Na podlagi le-te bi radi ugotovili, kakšne so modernizacijske možnosti kmetij oz. možnosti podjetništva.

Izpolnjujeta se dva vprašalnika v 400-ih gospodinjstvih, prvi je gospodinjstvi, drugi osebnosti.

Drugi del raziskave je iz nazito narodnostni. Praktično reprezentira v celoti slovensko manjšino na Madžarskem. Ta del raziskave je sestavljen iz treh segmentov. Prvi sklop vprašanj je socialpsihološki, nanaša se na narodnostno identiteto. Temu sledi sklop socioligvističnih vprašanj, ki obravnava manjšino kot jezikovno skupnost. Zani-

ma nas, kako daleč je jezikovna asimilacija in akulturacija.

S specialnimi vprašanji želimo priti do podatkov, s pomočjo katerih bomo

dobili sociometrično sliko skupnosti."

Kaj menite o teoriji, da Porabci niso Slovenci, temveč nek drugi narod?

"Potrebno je ločiti dve

stvari. Srečujemo se z iz nazito zgodovinsko, jezikovno-zgodovinsko in jezikovno problematiko. S tem namreč, ali je tukajšnja manjšina del slovenskega naroda, ki govori posebno narečje ali je to manjšina, ki izvira od drugod in je le v zelo daljnem jezikovnem sorodstvu s slovenskim narodom.

Kot zgodovinar nikoli nisem raziskoval tega področja. Lahko povem le osebno mnenje. Po mojem je to slovenska manjšina, ki - ker živi že več sto let v dominantno madžarskem okolju, in je bila večkrat za daljša obdobja odrezana od svoje matice - govori posebno narečje, ima svojo dokaj samostojno kulturo...

Druga stvar je, da se v zadnjem času širi precej zgodovinskih mitov. Zgodbe o danskem, lužickosrbskem izvoru imajo dobre možnosti, da se bodo uvrstile med zgodovinske mite.

(Naš prevod je nepopoln, prevedli smo le strnjeno obliko pogovora.)

-SM-

Skupina raziskovalcev v Sakalovcih

TAU MISLIM DJA

"Tau je za nikuvalaun bilau. Zato, ka samo pejnaze volučajo. Pejnaze, ka so oni za papejra pa za lüstvo vöpláčali pa ka do eške na tejn delali, tau spoj dosta baude. Tiste pejnaze aj bi vödali vasnicam. Več aska bi meli, kak zdaj mamu od tauga. Tam vrkar v ministeriuma aj bi prvin nas pitali. Dosta staro lüstvo žive pa mladi, steri nemajo rama, té bi trbelo pumagati. Dja sama ne vejim, ka so steli s tejni pitanji. Bile so taše pitanje, ka smo, Slovenci ali Vendi. Prvin se je s tejm niške nej brugo ka se te s tejm spravljajo. Če do tejm gamau je etak dobro bilau, te zdaj zaka nej dobro? Tau so tū pitali, če vejimo, ka je nas-

Po raziskavi Gallupovega inštituta je naš sodelavec gorpoisko žensko iz Andovec, štera je tō bila vöopitana. Če gli o tej stvari mamu malo drugačno mnenje (mäs véleményünk) tō, mislimo, ka de interesantno prešteti, ka ona misli o tej stvari.

tala Vendska zveza. Pa v tej zvezi je več Vaugrov, kak Slovenov. Tau pitam dja, kak je leko tau? Zdaj tak vögleda, ka je ta zveza samo za Veričana. Taši štejejo tōj nam zapujevdati, steri ranč slovenstji ne vejo. Kakšno delo je tau? Nej se trbej bujati od tauga, ka bi Vaugri za nas bili, oni samo pejnaze štejejo meti. Ka kak mi živemo, ka bau z nami, gvüšna sam, ka je ne briga. Tū sam eške čula od sklada (alapitvány) Kópickó. Tau pitam, ka se z nami

Kópickó briga. Kópickó je za Órség nastau, mi smo pa nej érség. Nam je eške edan filer pejnaz nej dau, tak ka aj se z érségom briga, nas pa aj nja. Najprvin, gda so k meni prišli, stejla sam, ka jim ne puvejm nikanaj, zato ka steruga so k meni puslali, tū nej vedo, ka zakoj de. Na koj štejejo tau gorapunücati? Tisti, steri je te pitanje vtjüppustavo, tisti bi jim najprvin ta mogo raztolmačiti, zaka je tau. zato, ka zdaj tak vögleda, ka samo pejnaze volučajo. Tau so

pitali, ka kak se mi senja, slovensko ali vugrsko? Tau je edno zamajnsko pitanja bilau. Sto tau vej prajti, ka se ma slovenstji ali vugrstji senja? Pa tašo so vse pitali, ka koma bi üšo pumagat zidat. Kak leko dja dučas puvejm menja, dučas, ka ne vejim, sto de zido. Pa ranč tašo je tisto tū, gda so tau pitali, koga bi zvali, če bi bujcka zabadali. Pa samo tašo menja trbelo nutraprajti, ka Joška, Pištak, Djanoš... Na koj njim tau trbej? Starejšo lüstvo je tau mislilo, ka nauruga redijo z nji, zato ka so nej paumnili, ka so je pitali."

-KH-

... DO MADŽARSKE

OTROCI IZ DUBROVNIKA

V organizaciji Rdečega križa bo letovalo 100 otrok iz Dubrovnika na Madžarskem. Otroci, ki so prišli 7. julija, bodo preživeli 3 tedne pri madžarskih družinah, katere so se javile na poziv Rdečega križa. Tudi iz Železne županije se je prijavilo precej družin. Pri izbiri so pazili tudi na to, da otroci ne bi imeli jezikovnih težav. V Železni županiji letuje pri devetih družinah 10 otrok.

STROGA POLICIJSKA KONTROLA NA CESTAH

Prvo soboto in nedeljo v juliju je kontroliralo promet na madžarskih cestah kar 2800 policajev.

Ob teh "srečanjih" je precej voznikov plačalo kar lepo kazen. Na "licu mesta" je bilo kaznovano 11 tisoč soferjev. Od vozniskega dovoljenja se je poslovilo 115 voznikov. V vinjenem stanju je vozilo 250 ljudi, 200 pa jih je šofiralo kar brez vozniskega izpita.

AMARO DROM JE POSTAL MESEČNIK

Amaro drom (Naša pot), največja romska revija na Madžarskem, se je znašla v precejšnjih finančnih in kadrovskih težavah. Po odstopu glavnega urednika nekaj številki ni izšlo. Pred kratkim so dobili bralci najnovejšo številko. Je pa nekaj zelo opaznih sprememb. Iz barvnega štirinajstdnevnikar je postal skromen črno-beli mesečnik, ki pa je vsebinsko enako pester kot njegov predhodnik.

SLOVENIJA (3)

štalam na plaminaj pravijo
- PLANŠARIJA, pastéri pa -

PLANŠAR. Planšar je v začetki juniuša vkuppaubro govedo pa birke več pavrov, pa je vognau, gor na planšarijo. Visko do 1800 mejtarov. Planšar na plaminaj živino pasé pa dogi. Z mlejka pa zmaučé (maslo), škipke (skuto) pa sir redi. Tau v dolini odava. V Sloveniji je

največ simentalški krav. Te bejle pa rdeče-ridjave fleke majo. Te krave malo gesti prosijo pa dosta mlejka pa masa dajo, ji leko nut-pregajo to. Pavri v alpskoj krajini bole živino držijo, ka zemle malo geste. Samo malo žita, krumplinov pa repe leko pauvajo. Krme pa dosta geste. Zato pa krave držijo pa dosta mlejka dojdavajo. S penaz pa si moderne mašine kipijejo, ka lažej delajo.

Gnes so na planšariji bole samo starejši lidgč, mladi po varašaj delajo. Planšarske iže, štale pa sege so gnes že bole turisticna zanimivost. Tak majo v Bohinji vsiksi september kravdji bal.

Marija Kozar

Slovenija je nej veuka, depa ti se vse najde. Ravnina, bargauvge, plamine pa maurdje. Do tega mau smo pisali o ravnini, štera je tii paulek nas - o Prekmurji pa Štajerski. No, če tadale demo, te vsigder vekše bargauve pa plamine srečamo. V Sloveniji je več plamin, kak ravnine. Najvekša plamina je Triglav, štera je viska 2863 mejtarov. Tii je vrejmen tii ovaški. Leto je kratko, zima je duga. Tii njiv nega, gde bi kaj pauvali. Ta lejpa krajina, z viskimi plaminami je bola za turiste, za alpiniste, šteri tii znajo plezditi.

Spodkar, pod temi plaminami so menši bargauvge, šteri so največ 1500 mejtarov viski. Tii je dosta lesa, tii so že iže pa vasnice tii. Lidgč se bole z lesom spravljajo, ka njiv samo malo majo. V tej krajini so med bregauvi male doline, gde tečejo reke pa potoki. Tii so vasnice to. Iže pa njive so niže, više na bregaj pa so tranicke, sonžeti, gde leko travo kosijo za krmo. Travo pa ne sišijo v navlaj, kak prinas, ka tak nikdar ne posene, ka dostokrat dež dé. Z lesa gorpostavljajo duge pa šurke lesnice s strejo, šteroma pravijo - KOZOLEC. Na klince gorpovašavajo dojpokošano travo, pa tam posene.

V alpskoj krajini lidgč ovak živijo, kak prinas. Pavri v alpski dolinaj malo zemlé majo. Zato so na plaminaj vótrejbili lejs pa tam pasejo živino. Ižam pa

Pravi poletni julijski dan. Vroč in soparen. Sonce pa skozi avtomobilsko šipo žge še bolj kot sicer.

Ko se tako pripelješ v Andovce, najprej občutiš mir in spokojnost, v kateri se nahaja ta vasica na madžarsko-slovenski meji. Potem opaziš dobro zagrajene njive pa gozd, ki se vedno bolj siri proti hišam.

S ceste opazim možakarja, ki kosi ob hiši. "Tu sausadi malo travo dole pokosim, ka pride z Budapešta, pa jo tak vse tasklači," pravi Karči Časar. Inženir Gyula Goda je po vsem Őrségu iskal primerno hišo, našel pa jo je v Andovcih. Njegov brat Gabor, sicer gledališki režiser, pravi, da se želi Gyula za stalno naseliti v Andovcih. Sam pa je prišel sem na kratke počitnice, uživati mir in čisti zrak porabske pokrajine.

Pa se vrnimo h gospodu Časarju. Kakšno je kaj življenje v Andovcih? "Slabo. Vse zdigajo,

neščejo plačati, nej mlejko pa maro ranč tak. Že tri, štiri mesece so nam dužni, ka mlekarna ne plača. Samo nosimo, nosimo mlejko, pejnez pa ešče nika. Pa fal plačujejo, 12 forintov liter."

Pa to ni edina težava, s katero se ubadajo Andovčani. "Dosta lidi je brez

NAŠE PESMI (53)

PREOZKE SO STEZICE

Pre(j)oske so stezice,
pretemne so noči,
do svoje lubice priti,
sem preveč zamuden.

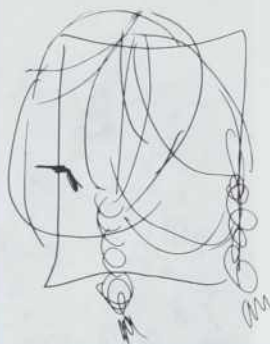
Pa vendar se priklatim
okoli pa nauči,
na okence potrkam,
se lub'ca sprebudi.

Se lub'ca sprebudila,
vsa žalosna je b'la,
da fantiča je zagledala,
smejala se iz srcá.

Preľubi ti moj fantič,
kak reven stan je tvoj,
vse križe ino težave,
se jaučeš nauč i den.

Pet'linček lejpo poje,
je zorje, bejli den,
jaz grem od lubice svoje,
ves truden ino zaspan.

Prekleta ta lübezen,
tak daleč me pela,
tri urce do vesnice,
gdaj bom pa jaz doma.

(Gorenji Sinik)
-mkm-

"S SAUSEDOM SE ŠE KORITI NE MOREŠ - KA GA NEJGA"

vem, ka de..."

In takih brez zaposlitve je vedno več. Kako torej naprej? "Ka mo zdaj te delali. Vala Baugi, ešče gesti pa piti mamo. Te že niksi pilatuš boude z nami."

Karči Časar je šel kosit naprej, jaz pa na drugo stran Andovec, "na bregj",

Šari Holecz s pogledom kroži okrog svoje hiše. "Tii tá ram, pa tisti tam je tii prazan, tisti je dale prišo, pa tam dale tudi eden."

Taka je torej usoda. Andovčani so šli v Varaš, varašanci, Madžari iz Budimpešte, Győra, pa prihajajo sem. In ob vsem tem: "S sausedom se še koriti ne moreš, ka ga nejga", pravi Šari Holecz. In kaj počnejo v teh vročih poletnih dneh? "Zdaj s krmov delamo, okapanje smo zatok ta napravli. Žetva, ženjemo. Suča pritisnila pa vse prvin ozrejnilo." Sicer pa škode ni naredila le suša, ampak jo dela tudi divjad. Porabje pa se tako vedno bolj spreminja v rezervat.

Taka je torej ta poletna zgodba. Nič kaj preveč vesela, nič kaj preveč optimistična. Toda porabski človek ostaja optimist. Kako je že rekel Karči Časar: "Te že niksi pilatuš boude z nami."

Silva Eöry

Karči Časar

posla ostalo. Moj sin tudi. Zdaj de še leto dni pejneze dobivo, po tistom pa ne

kjer sameva nekaj hiš. Nekaj jih je že praznih, zapuščenih.

BABIČINA PRPOVEJST

(PRPOVEJDALA MIOKINA MINA Z GORENJOGA SINIKA)

ZAKOJ JE MORSKA VODA OSOLENA?

Mali Francek je štiri leta star bio, gda so njemi stariške mrlí. Nej emo nikoga. Tista ves, gdc so bili, ga je taposlala v edno drugo ves, tá ge je njegov oča rojen bio. Tii ga je edna sto lejt stara ženska k sebi vzela, i do štirinajset lejt pri toj stari živo. Po tom je odišo za kovačkoga inaša. Kak se je to mestrijo pošteno vonavčo, dc domau k staroj ženski pa se nej tauži, ka dosta more delati, i skor nika ne prisluži. Staroj ženski se osmili, i dá njema edno škatulo. "Glej Francek," pravi njemi, "to je edna takša škatula, gdakoli boš kaj niico, vzemi jo naprej, pogladi pa nej povej:

"Škatula moja, odpri se, ka te prosim, daj mi vse."

Tak z nje vse dobiš, kakoli želiš. Gda boš že vse emo zadosta, pa povej:

"Škatula moja, zapri se, mam jaz že zadosta vse."

"Potem se ona sama zapréc. Pazi na njau, i od nje nikomi nika ne povej." Francek staroj staukrat lepau zavali, vzeme škatulo i dc po svejti. Godi se njemi dobro, ar ma vse, ka njemi trbej.

Pride do morja. Kupi si eden šift, s šterim se misli okauli sveta pelati. Kak se pela že več kednov, gnauk ga morski roparje napadnejo pa njegvi šift njemi vzemejo, njega pa v vauzo vržejo. Škatulo si k sebi vzeme v vauzo, tam ma vse zadosta, ka škatula njemi dá vse, ka niica.

Roparje njemi ne dajo nikanej za jesti, pa itak je močen i nigdar nej lačen.

Enkrat pregledáva roparski kapitan i opazi, kak skauz luknje v kabin pogledne, gde Francek zaprejt bio, ka te dečko ma edno škatulo s štere njemi vsefele blago vöškače na njegvo želenje. Franceka dá pred sebc zapovedati, i ga spitava od skrivne škatule. Francek se prstrašo, ali itak vse taji. Roparski kapitan vzeme edno šibo i parkrat vdari po dečki, dočas, ka me ne povej i raztolmači od te zacomprane škatule.

Kapitan posluša dečkovo pripovedavanje pa njemi zapovej, ka naj prinese škatulo i njemi pokaže, če istino guči pa če zaistino ma ta škatula tau mauč. Francek prnesč škatulo pa pita kapitana, kakšno želenje ma, ka bi ga vöslužo. Kapitan malo misli i pravi. Znaš ka, spravi mi svinjsko pečenje! Francek vzeme škatulo i nej pravi:

"Škatula moja, odpri se, svinjsko pečenje prosim te!"

Škatula se odprc, i znje se sipava lejpa redeča svinjska pečenja. Gda kapitan pravi, ka ma je zadosta, Francek pravi na tuma, naj nišče ne čija:

"Škatula moja, zapri se, mam že zadosta vse."

Na to se škatula zapréc. Kapitan gleda tau čudno škatulo pa pravi: "Prijateo, škatula je moja. Znaš, sto sam jaz? Krao cejloga morja." Potem prime Franceka i ga vrže v morje.

Kapitan je veseli i v svoj kabin ide, da pojej pečenko. Pečenka se njemi malo meslana vidi, zato pa

naprej vzeme škatulo i njoj pravi:

"Škatula moja, opri se, malo soli prosim te."

V tom se škatula odprc i vö z njc se sipava sau. "Dosta je," pravi kapitan. Škatula ga nej poslušala, sau se sipavle, ka je že soba puna. "Nej mi trbej več. Gor enjaj," krči kapitan. Ali škatula ga ne posluša. Sau se samo sipavle z nje. Kapitan čemerena grata, z edno palcov vdari po škatuli, tak da na večstau falajčkov razleti. Čjuda, vsi falajčki nove škatule gratajo iz vse škatul se sipava sau. Za enmalo je šift pun soli i se začne pogrozavati s tistimi vred, ka so na šifti. Škatule tudi. So se pogrozile na dno morja.

Tam spodi ešče gnesden sipavljajo sau, ar njim je niške nej pravo aj enjajo. Zato je morska voda osolena.

Zapísala: Hilda Čabai

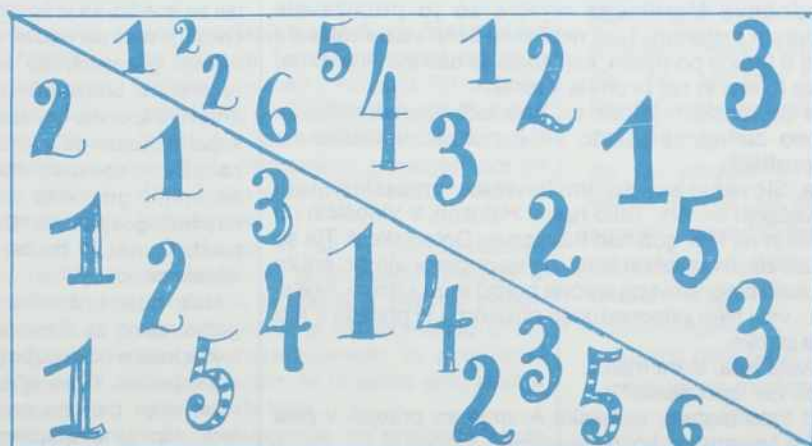
VSE O MUCKAH

Mucke so poleg kužkov najbolj priljubljene domače živali. Zvite v klobčič dremljejo na toplem v bližini svojih gospodarjev. Vendar so svojeglave. Naredijo tisto, kar je njim prav, in ne tistega, kar bi želel gospodar. Če mački nekaj ni všeč, to tudi pokaže. Upoštevajmo njeno voljo, sicer se bo iz prijazne mačice v hipu spremenila v praskajočo zverinico. Če z mucko pravilno ravnaš, boš imel z njo veliko veselja. Nekoč so imeli mačke predvsem zato, da so pri hiši lovile miši. V tistih časih jih niso hranili, saj je bilo miši v kletih in kaščah več kot preveč.

ZAKAJ SE PSI IN MAČKE SOVRAŽIJO?

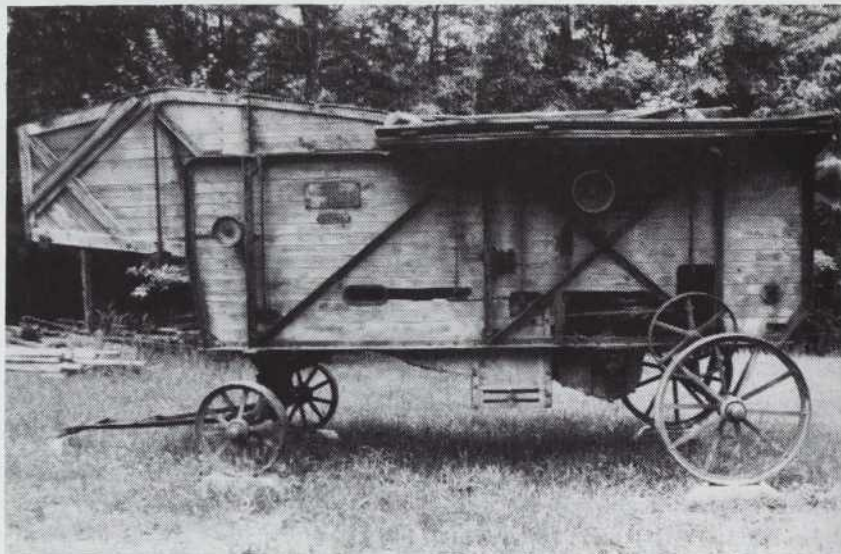
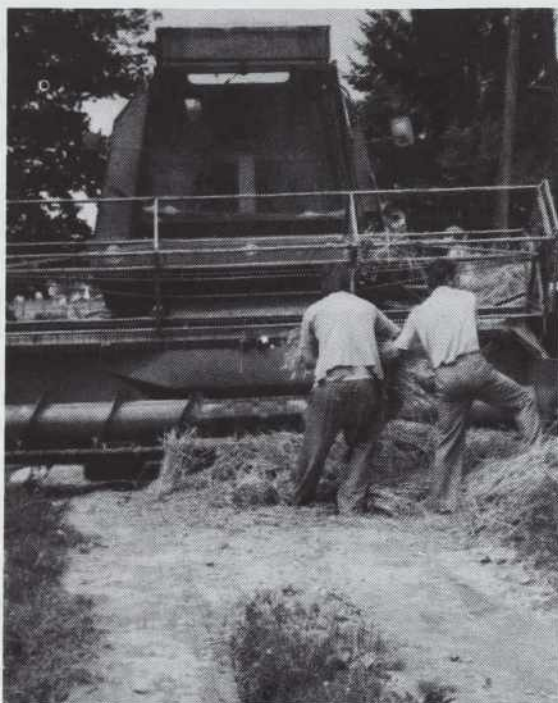
Psi in mačke nimajo iste govorce. In prav to je vzrok, da se pogosto pripravajo. Če pes dvigne tacco, pokaže s tem svojo prijaznost. Pri mački pa ta kretnja pomeni grožnjo. Zato se ne moreta sporazumeti. Če pa pes in mačka odraščata skupaj, se naučita govorce drugega in se le redko spreta.

ŠTEVILKE

Zgornji pravokotnik je razdeljen na dva dela. Potegniti moraš eno navpično črto tako, da boš dobil štiri dele in da bo dal seštevek vseh števil v vsakem delu vsoto 20.

PORABJE IZ OBJEKTIVA

IMENITNI GODOVI

ANA

Ime izvira iz hebrejščine, pomeni božjo milost, čar, privlačnost. Ljubkovalnice so Anči, Ančika, Ančka, Nana. Priljubljenost imena Biblija razlaga s tem, da je Marijina mati bila sv. Ana.

Anin god je Sveti sedež v Vatikanu predpisal za obvezni praznik le v 16. stoletju, kljub temu da je imelo ime velik pomen tudi prej.

Sv. Ana je zaščitnica rudarjev, mornarjev, mater, vdov, zakoncev in siromakov.

K temu, da se je tako širilo češčenje sv. Ane, je pripomogla zlasti likovna umetnost, predvsem z deli, katera so jo prikazovala, ko objema mater božjo in dete Jezusa. Upodobitve Marijinega rojstva so jo približevale predvsem materam. Tudi neplodne žene so se zatekale k njej 9 torkov po risalih, kajti torek je dan sv. Ane, ki naj bi bila rojena in naj bi umrla v torek.

Na Slovenskem je bila sv. Ana tudi posredovalka za srečno zadnjo uro, zato so ji posvečali kapele na pokopališčih.

Na Slovenskem so imeli vrsto romarskih poti, posvečenih sv. Ani. Tako npr. v Halozah, v Vidošičih pri Metliki in na Mali gori nad Ribnico na Dolenjskem. Tja so romale zlasti matere in žene, da se priporočajo sv. Ani za zakonski blagoslov, za srečen porod in za otroke. Ana je tista - vsaj tako pripovedujejo otrokom - ki prinaša k hiši male otroke.

"Sveta Ana, stara mama,
nas vse lepo zibala."

Po mestih stare, cesarske Avstrije so prirejali v čast "lepim Anicam" razkošne veselice.

V Porabju ime Ana večkrat srečamo v ljudskih pesmih. Tako v pesmi "Mamica povejte mi, kje spava vaša Ančika" ali v pesmi "Dvanajst deklin" (...ljuba naša Ančika).

Ker je v juliju ponavadi velika suša, se blagodejnemu dežju, ki pride okrog Aninega goda, pravi v Porabju "svete Ane dota".

Upajmo, da bo Ana tudi letos radodarna.

Erika Glanz

VROČINA

Etognauk so se naš župnik (plébános) pelali po cugi. Sedijo na cugi v edni kabini. Gda so prišli v Krmedin, je že strašno vruče bilau. V kabini je sejdo eden mladi človek, tak se je vidlo, ka je športnik. Ovomi je ranč tak vruče, kak našomi gospaudi, sto so v reverendo bili naravnjeni. Zdaj naš športnik doj vzema kaput, po tistom pa eške srjaco tū. Samo eden triko ostano na njem, gda etak pravi našomi gospaudi: "Gospaud, župnik! Vi pa tau ne morete narediti."

Naš gospaud nika ne gučijo, samo za edno malo tavō iz kabine odidejo, pa gda nazaj pridejo, duge lače na rokaj majo pa etak pravijo tomi napinjanomi športniki: "Tau pa vi ne morete narediti."

PONOŠENI GVANT

Naš Gustek je vōren človek z ženauv vred. Vsakšo nedelo pa vsakši svetek obadva ojdta lepau k meši. Gustek že

NIKA ZA SMEJ

večkrat vpamet zejo, ka gda je meši konec, njegva žena ne pride vō iz cerkvi z drugimi ženami. Gor si je djau, ka on tū not ostane v cirkvi. On je furt na kuroši šagau emo sejdati, etak ga pa žena ranč nej vidla, če je on zdaj tū v cirkvi ostano. Gda je ona sama ostala, je pokleknila k oltari pa lepau Boga moli. Naš Gustek - steri bi drgauč etakšoga reda že davnik špricer pijo pri Cifri - zdaj natūma doj dé s kuroša pa naprej k ženi stane pa go pita, zakoj vsak-mau posabe Boga moli. Ona ma pa etak pravi: "Vejš, zakoj molim? Zatok, aj moja sestra v Meriki dosta kil gorzema."

Gustek pa zdaj misli, ka je njegva žena naura gratala pa etak pravi: "Zakoj pa škeš, aj sestra debela postana?"

Žena pa zdaj etak pravi: "Zakoj, zakoj? Zatok, ka mi te cejli svoj gvant domau pošla pa mo ga leko nosila."

KOLAP

Naša Mariška se strašno rada tak nosi, kak je moda (divat). Vsefale vkūp skupūje, ka je njeni mauž Franci včasim že vse nauri.

Etognauk je tū prtškavala, aj deta v Varaš, ka bi si ona rada eden lejpi kolap (klobuk) kūpila, ka nejma ednoga nej.

(Če rejsan eden omar je samo s kolapošami puni.)

Franci več ne more poslušati tau krnjauvkanje pa se prejk da. Tau je pa zatok pravo, ka on z njauv nede odo po bautaj, on de tačas pri Šabedlina špricer pijo. No, dobro.

Franci je že pet špricerov spijo, gda nazaj pride žena, na glavej eden strašen kolap ma. Franci ji pa etak pravi: "Sveti Baug, pa ti za kolap držiš tao stršilo, ka na glavej maš?" Naša Mariška pa zdaj etak odgovori Francina: "Pati za glavao držiš tisto, ka pod kolapom nosiš?"

I. Barber

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p. p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4,
69000 Murska Sobota
Slovenija